1611 ին Սթօքհօլմ : Տպագրութիւնը հետզհետէ ծաւալ առաւ ամբողջ աշխարհի մէջ : 1756 ին Ճամայիքա մտաւ : — 1767 Մարթինիք : — 1772 Մաւրիս : — 1784 Բօնտիշէրի : 1787 Քու-պա : — 1789 Պուէնօս-Այրէս : — 1792 Պօմպէ : — 1795 Սիտնէյ : — 1803 Նիւ Օռլէան : 1807 Մօնթէվիտօ : — 1813 Ռիօ Ժանէյրօ : — 1816 Ժասսի : — 1817 Քօրֆու : — 1818 Թայիթի : — 1821 Պուռպօն կղզին : — 1822 Քօռնիխա : — 1823 Սինկափուր : — 1824 Բանամա : — 1825 Պօլիվար և Սանթիակօ : — 1830 Աթէնք : Եւ այլուրք հանդերձ :

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔԸ

Մտնենք հիմայ արդի տպարան մը ներս , տեսնելու համար թէ ի՛նչ կան ու կազմածք կը պարունակէ ան , և թէ ի՛նչ գործ ու գործածութիւն ունին :

1. **Դարակ** կամ **[illegible]** և կամ **Փեթակ** (քասա = casse) , 2 մասի բաժնուած տափակ խորշխորշաւոր դարակ , դիւրութեան համար գրաշարներուն կախարիչին վրայ առ. ի շեղ դետեղուած : Անոր ծակերուն կ'ըսեն **Բջիջ** . Վերի մասը կը գտնեն «գլխագիր»ները , վարի մասը՝ «բոլոր-գիր»երը : 2. **Սրբագրութեան տուփ** (boîte à corrections) : 3. **[illegible]** (այս բառը պօլսահայ ժամանակակից գրաշարներէ գործածուած է) կամ **[illegible]** (քօմփօ = composteur) : 4-5. **Տառ** (գլխագիր և բոլոր-գիր) : 6. **Բացատ** կամ **Զատիչ** (էսփաս = espace) , կապարէ անջրպետ տառեր : 7. **Փոքր քառակ** և 8. **Քառակ** (քատրա = cadratin և cadrat) , տպագրութեան մէջ՝ պարապ տեղեր լեցնելու ծառայող ձուլածոյ կապարի կտոր : 9. **Գծաւոր** , [նայելով ինն բառով **[illegible]** , իսկ **[illegible]**՝ արուեստ գրաշարութեան] մեքենայ , composant : 10. **Շրջանակ**՝ պտուտակով սեղմուելիք (շասի = châssis à serrage à vis) : 11. **Շրջանակ** տպագրական : 12. **Հարթիչ** (փլիշրէկէ , rabot) : 13. **Պնակիտ** կամ **Շարատախտ** (կալէ = galée) , գրենկալին մէջ լեցուածքը այս տախտակին վրայ է որ կը փոխադրէ գրաշարը : 14. **Շեղակայ հարթիչ** (rabot à biseauter) , «փլիշրէկէ»ին արիշ մէկ տեսակը : 15. **[illegible]** (թօխմախ , taquoir) , շարուած էջերուն տառերը շիտկելու ծառայող փայտէ գործի : 16. **[illegible]** (coupoir avec rabot) : 17. **[illegible]** (typomètre) : 18. **[illegible]** (calibre) , ներքին տրամագիծ չափելու գործի : 19. **[illegible]** (table à encrer) փորձի մամուլի համար : 20. **Կապարահատ դանակ** (couteau à plomb): 21. [illegible] համար **[illegible]** (moule à bascule) : 22. **[illegible]** (fourneau-moule à clicher) : 23. **[illegible]** (ֆօռմ = forme) , երկաթէ շրջանակ որ շարուած էջերը զետեղուած են : 24. և 27. **Սեպ** (décognoir) , մեքենային մէջ իջնելը սեղմելու յատուկ անկիւնաւոր փայտ կամ երկաթ : 25. **Մելանի թիակ** (spatule à encre) : 26. **[illegible]** (scie à coulisse) : 28. **[illegible]** (chasse-page) , էջերը հրող գործի : 29. **[illegible]** (chasse-griffe) : 30. **[illegible]** (couteau à découpage) : 31. **[illegible]** (gratte-filet) : 32. **Մուրճ** : 33. **[illegible]** (galée à double équerre) : 34-35. **[illegible]** (կառնիրիտ.) էջերը սեղմող , (cales en fonte) : 36. Բանալի (անախթար , clef) : 37. **[illegible]** (չիմփը , ձիմպըզ , pince) : 38. **[illegible]** , երկաթէ ձող-բանալի (broche) : 39. **Մկրատ** : 40-42. **[illegible]** (մերեքքեպ քիլինտրոս , rouleau à bras) որ տափինձէ կը պատրաստուի : 43. **Ոտնակով** (ոտքով բանող) **մամուլ** (presse à pédale) : 44. **[illegible] մամուլ** (presse en blanc) : 45. **[illegible] մամուլ** (presse à retiration) : 46. **Շրջադարձիկ մամուլ** (presse rotative) որ ամենավերջին կատարելութիւնն է :

⁂ Տպագրութեան առաջին մամուլը (Կիւթէմպէրկի օրով) կը բաղկանար ուղղահայեաց պտուտակի մը միջոցաւ , հնձանի մը պատահակին պէս , և բաւական ժամանակի կը կարօտէր տպումին համար : Պուիշէի հնարած «հօլանտական մամուլ»ը յաջորդեց անոր : Յետոյ եկաւ